

UTILIZAREA PRAGULUI DE SEMNIFICATIE SI A RISCULUI DE AUDIT IN PLANIFICAREA SI CONDUCEREA AUDITULUI FINANCIAR

Prof. univ. dr. Victor Munteanu

Scopul auditului financiar (denumit în continuare audit) este de a aduna suficiente **probe** care să ateste fidelitatea situațiilor financiare ale unei întreprinderi, în conformitate cu principiile general acceptate ale contabilității. Pentru acest lucru, o misiune de audit solicita efort și trebuie să respecte următoarele **condiții**:

1. Auditul trebuie **planificat**;
2. Auditul trebuie **condus**; probele trebuie adunate și evaluate;
3. Un raport al rezultatului auditului trebuie întocmit și prezentat persoanelor sau grupului responsabil.

Nu ne propunem o analiză în detaliu a misiunii de audit, prezentăm, însă, pe scurt, principalele elemente ale conducerii și planificării auditului.

Auditorii nu pot *garanta* clienților lor sau altor utilizatori ai situațiilor financiare că acestea sunt *corecte, exacte, precise*, fără o examinare în prealabil a acestora. *Garantarea* ar însemna că auditorii au examinat fiecare tranzacție din perioada în care contabilitatea a fost întocmită și au concluzionat că toate înregistrările contabile au fost corect efectuate, reflectate, clasificate și cuprinse în situațiile financiare. O asemenea acțiune ar fi imposibil de îndeplinit. Datorită costurilor ridicate auditorii folosesc adesea procedeul sondajului¹ în examinarea dovezilor necesare care să ateste fidelitatea imaginilor financiare. Termenul de sondaj este în strânsă legătură cu cel de *corectitudine, exactitate și precizie* a situațiilor financiare și se referă la faptul că acestea nu cuprind nici măcar o eroare, idee pe care o considerăm a fi neadeverată.

Dat fiind cele de mai sus, ce asigurări pot oferi auditorii utilizatorilor situațiilor financiare în susținerea deciziilor de a investi sau credita întreprinderea ?

1. Auditorii pot asigura că înțeleg declarațiile și sumele, din situațiile financiare, care au fost înregistrate, clasificate, rezumate și supuse regulilor;
2. Auditorii pot asigura că au adunat suficiente dovezi pentru a formula o opinie rezonabilă;
3. Auditorii pot asigura (datorită pregătirii lor) că situațiile financiare sunt întocmite și prezentate în mod corect și nu sunt denaturate² datorită erorilor și iregularităților.

Asemenea asigurări sunt deseori importante pentru clienții auditorului sau pentru alți utilizatori ai informațiilor din situațiile financiare. Două concepte, de o importanță deosebită, fundamentează asemenea asigurări, concepte utilizate pentru a stabili:

1. Cît de multe dovezi vor obține auditorii;
2. Cum și cînd vor obține aceste dovezi;
3. Ce criterii vor fi utilizate pentru a evalua dovezile.

Aceste două concepte sunt *pragul de semnificație și riscul auditului*, ambele fiind detaliate în cele ce urmează.

Este cunoscut faptul că auditorii nu pot examina fiecare tranzacție reflectată în situațiile financiare, aceștia fiind dispuși să accepte o valoare redusă de erori. Cît de multe erori sau omisiuni sunt de acord auditorii să tolereze în situațiile financiare, astfel încît să prezinte o opinie corectă asupra acestora?

¹ Sondaj: examinarea mai puțin decît sută la sută a elementelor unui anumit număr de documente;

² Imagine denaturată: situațiile financiare conțin erori, omisiuni, iregularități al căror efect este destul de important de a face ca acestea să nu fie prezentate în mod corect, în concordanță cu principiile contabile general acceptate.

Această întrebare este extrem de dificilă, ea își are răspunsul în conceptul numit *prag de semnificație*, definit astfel:

mărimea unei omisiuni sau a unei declarații eronate a informației contabile, care în anumite circumstanțe, face ca judecata rațională a unei persoane să fie schimbată sau influențată.

Altfel spus, o eroare de 100 € nu pare să afecteze judecata rațională a unei persoane, dar o eroare de 50.000 € cu siguranță va afecta judecata acelei persoane. Astfel, *pragul de semnificație* este un factor major pe care auditorii îl iau în considerare când planifică auditul sau evaluează dovezile pe parcursul derulării auditului. În exemplul descris mai sus, auditorul ar trebui să stabilească pragul de semnificație la o anumită sumă care ar fi denaturat situațiile financiare în care totalul erorilor ar fi superior acestei sume.

Considerente despre pragul de semnificație

Trebuie subliniat însă faptul că deciziile cu privire la pragul de semnificație se referă la mai mult decât stabilirea unei sume pentru situațiile financiare. Considerentele țin de anumiți factori, și anume:

1. O eroare până la un anumit nivel în cadrul situațiilor financiare, referitoare la:
  - a) Total venituri din Contul de profit și pierdere;
  - b) Totalitatea activelor din bilanț;
  - c) Totalitatea acțiunilor din bilanț.
2. Factori calitativi, precum:
  - a) Probabilitatea ca plăți ilegale să fi fost efectuate;
  - b) Probabilitatea să apară iregularități;
  - c) Clauzele din contractele clienților cu banca să prevadă că anumiți indicatori din situațiile financiare să fie menținuți la nivel minim;
  - d) O întrerupere a fluxului de încasări;
  - e) Atitudinea conducerii cu referire la integritatea situațiilor financiare.

Să presupunem că avem situațiile financiare ale firmei, în care ne este prezentat venitul brut în suma de 100.000 €, activele în suma de 1.370.000 € și total acțiuni în valoare de 580.000 €.

Spre exemplu, auditorii pot decide că anumite informații care denaturează imaginea cu mai mult de 8 procente din totalul veniturilor vor fi semnificative și vor face subiectul unei considerații calitative. Dacă denaturarea este mai mică de 3 procente din totalul veniturilor, auditorii le pot considera ca fiind nesemnificative. Deformările imaginii între 3 și 8 procente vor fi judecate de către auditor. Astfel, în acest exemplu *granițele pragului de semnificație*³ pentru declarațiile cu privire la venitul brut sunt între 3.000 € (100.000 X 3%) pînă la 8.000 € (100.000 € X 8%)

Auditorii pot aplica o metodologie similară a granițelor pragului de semnificație și pentru active sau acțiuni, informații preluate din bilanț. Să presupunem următoarele limite:

Pentru activele din bilanț: între 41.100 € și 109.600 €;

Pentru acțiunile din bilanț: între 17.400 € și 46.400 €.

În ce fel calitativitatea factorilor afectează granițele pragului de semnificație? Managementul are un rol în ajustarea înregistrărilor în contabilitate pentru erorile descoperite anterior care ar putea să determine auditorul să stabilească niște granițe inferioare pragului de semnificație. Auditorul trebuie să țină cont că orice ilegalitate sau iregularitate care este descoperită va fi subiect al calitativității, indiferent de suma de bani implicată.

---

³ Granițele pragului de semnificație: o întindere de omisiuni sau denaturări în situațiile financiare. Orice denaturare care însumează mai mult decât limita superioară sunt considerate semnificative. Orice denaturare care însumează mai mult decât limita inferioară sunt considerate nesemnificative. Orice denaturare care este cuprinsă între intervalul limitei inferioare și superioare sunt soluționate de auditor.

Un alt factor calitativ îl reprezintă clauza din contractul de împrumut al unui client care specifică raportul minim ce trebuie menținut. Astfel, auditorii pot stabili limitele semnificative la un nivel mai redus, pentru cele exprimate mai sus (de fapt, auditorii pot stabili un nivel foarte scăzut al pragului de semnificație, de exemplu, pentru activele curente datorită acestei clauze în contractul de împrumut).

Pe de altă parte, poate exista situația în care întâlnim o tendință crescătoare a totalului veniturilor în anii recentți, conferind astfel conducerii mai puține motive de a încerca să exagereze această cifră. În acest caz limitele pragului de semnificație pot fi ridicate.

Estimări preliminare în planificarea pragului de semnificație⁴

Estimări preliminare în situațiile financiare. Sunt două modalități în care auditorul poate utiliza pragul de semnificație. Prima este în cadrul planificării auditului iar a doua este în evaluarea dovezilor în timpul derulării auditului. În ceea ce privește planificarea, auditorii trebuie să realizeze estimări preliminare ale pragului de semnificație deoarece:

Există o relație inversă între sumele din situațiile financiare pe care auditorii le consideră a fi semnificative și timpul de lucru necesar depus care să dovedească corectitudinea situațiilor financiare.

De exemplu, dacă auditorul consideră suma de 8.000 € a fi semnificativă pentru situațiile financiare, o anumită perioadă de timp și efort trebuie depuse pentru a aduna dovezi asupra conturilor. Pe de altă parte, dacă pragul de semnificație este redus la 3.000€, trebuie timp și efort suplimentar pentru a aduna dovezile necesare. Motivul constă în faptul că depistarea erorilor ne semnificative se realizează mai dificil decât depistarea erorilor de o importanță ridicată.

Astfel, auditorii trebuie să acorde o deosebită considerație în stabilirea estimărilor preliminare ale pragului de semnificație în planificarea auditului. Dacă suma de bani a pragului de semnificație este stabilită prea sus, auditorul poate omite greșeli semnificative și să redacteze o opinie cu privire la situațiile financiare denaturată din punct de vedere al pragului de semnificație.

Auditorul, în cazul nostru, ar trebui să aleagă pragul de 8.000 € ca estimare preliminară a pragului de semnificație având în vedere efortul în planificarea auditului. Acesta este cel mai mic prag de semnificație și asigură că auditorul va aduna suficiente dovezi pentru a formula următoarea declarație:

Riscul de audit este acceptabil, astfel că totalul veniturilor nu este denaturant cu mai mult de 8.000 € iar situațiile financiare nu sunt deformate din punct de vedere al pragului de semnificație.

De ce trebuie ca auditorul să aleagă ca prag de semnificație 8.000 € ? Pentru că denaturările din anumite situații financiare este posibil, să determine și alte deformări în alte situații financiare. Selectând pragul de 8.000 € auditorii își extind efortul astfel încât să aibe un risc de audit redus:

Activele nu sunt denaturate cu mai mult de 109.600 €

Acțiunile nu sunt denaturate cu mai mult de 46.400 €

Estimări preliminare pentru conturi. Deși auditorii redau o opinie asupra situațiilor financiare în general, ei trebuie să auditeze și conturile pentru a aduna dovezi suficiente pentru stabilirea opiniei. Aceasta înseamnă că estimările preliminare ale pragului de semnificație pentru planificarea auditului trebuie împărțite pe conturi care sunt examinate și aparțin situațiilor financiare. Porțiunea de semnificație alocată conturilor este denumită *eroare tolerabilă*⁵ pentru acel cont.

---

⁴ Estimări ale materialității realizate în timpul planificării auditului

⁵ Eroare tolerabilă: partea din pragul de semnificație a situațiilor financiare alocată conturilor în scopul planificării auditului;

Sunt mai multe modalități prin care pragul de semnificație al situațiilor financiare poate fi repartizat conturilor. O modalitate este aceea de a împărți cantitatea de semnificație între conturile care ar fi afectate de denaturările din situațiile financiare.

Pe ce considerente ar trebui făcută această repartizare? O posibilitate este aceea de a repartiza fiecărui cont procentul din 8.000 € care reprezintă procentul din totalul soldului contului însumat în bilanța de verificare a conturilor. De exemplu, dacă Contul curent la banca însumează 150.000 €, procentul de 5 (8.000 € X 5%) însumează 400 €, această sumă poate fi repartizată acestui cont.

Trebuie menționat că o asemenea metodă de repartizare ignoră anumiți factori:

1. Unele conturi pot fi mult mai importante decât o arată bilanța datorită numărului mare de tranzacții cuprins în acel cont;
2. Experiența din anii precedenți a auditorului îl poate determina pe acesta să creadă că anumite conturi conțin, mai mult sau mai puțin, un anumit număr de denaturări spre deosebire de alte conturi. Absența denaturărilor descoperite în anii precedenți poate sugera faptul că pragul de semnificație a fost repartizat mai mult acestui cont (în loc de reducerea efortului necesar).

Scurtă concluzie privind pragul de semnificație

După cum observăm, considerațiile privind pragul de semnificație sunt inerente în procesul de audit deoarece ajută la stabilirea procesului de colectare a probelor și a luării deciziei dacă situațiile financiare vor fi acceptate ca fiind corect prezentate. Auditorii trebuie să folosească semnificația pentru a garanta exactitatea situațiilor financiare. Opinia despre corectitudine exprimată de către auditor presupune că pragul de semnificație a fost utilizat în stabilirea opiniei.

Deși este important, pragul de semnificație trebuie luat în considerare alături de riscul de audit, în planificarea și evaluarea auditului. Nu este suficient ca auditorii să se bazeze pe considerentele:

Vom accepta situațiile financiare ca fiind corect prezentate și nedenaturate din punct de vedere semnificativ dacă:

Totalul veniturilor nu este denurant cu mai mult de 3.000 €

Activele nu sunt deformate cu mai mult de 41.100 €

Acțiunile nu sunt denaturate cu mai mult de 17.400 €

Auditorii trebuie să aibă în vedere și următoarele afirmații:

Faptul că auditorii nu pot garanta exactitatea situațiilor financiare implică considerații despre pragul de semnificație și *riscul de audit*⁶, ultimul fiind definit astfel:

riscul conform căruia auditorul poate să-și modifice opinia sa asupra situațiilor financiare dacă acestea conțin date eronate.

Ca și pragul de semnificație, riscul de audit poate fi împărțit în două:

1. *Riscul global de audit*, care se referă la situațiile financiare ca un tot unitar, definiția fiind arătată mai jos;
2. *Riscul individual de audit*, care se referă la fiecare cont în parte cuprins în bilanț.

Iată o abordare conceptuală pe care auditorii nu o urmează întotdeauna pas cu pas. De fapt, în standardele profesionale și în literatura de specialitate sunt puține îndrumări pentru alocarea riscului de audit. Primii doi pași se referă la planificare și îi vom dezbate în cele ce urmează; următorii pași se referă la evaluarea probelor de audit și, de asemenea, vor fi tratați mai târziu. Acești pași se prezintă astfel:

---

6. Riscul de audit: riscul conform căruia auditorul poate să-și modifice opinia asupra situațiilor dacă acestea conțin date eronate.

1	Decizia asupra Riscului de audit general planificat
2	Repartizarea riscului de audit general planificat în Risc individual de audit pentru conturi
3	Stabilirea Riscurilor individuale de audit atinse pentru conturi în evaluarea probelor
4	Stabilirea Riscului general de audit atins obținut în evaluarea probelor de audit
5	Compararea Riscului general de audit atins cu riscul de audit general planificat pentru determinarea acceptării situațiilor financiare ca fiind corect prezentate și nedeformate din punct de vedere semnificativ

Riscul de audit în planificarea auditului

Decizia asupra riscului de audit general planificat

Primul pas al auditorilor este de a lua în considerare *riscul general de audit* pe care sunt dispuși să și-l asume pentru atestarea fidelității situațiilor financiare, când, de fapt, situațiile financiare sunt denaturate. Considerând importanța acestei acțiuni, surprinzătoare, puține definiții există despre nivelul riscului general de audit. În Standardele de audit se menționează că auditul trebuie să fie planificat astfel încât riscul de audit să fie limitat la un nivel scăzut.

Riscul de audit poate fi reprezentat fie în termeni calitativi fie în termeni cantitativi. Folosim cantitativitatea (de exemplu 5 sau 10 procente) pentru a ilustra concepte, deși strategia calitativă (de exemplu risc scăzut sau moderat) poate fi mai des întâlnit în practică. Trebuie să subliniem faptul că în stabilirea unui anumit risc de audit general, auditorii fac apel la raționamentul profesional. De exemplu, 5 procente pe care auditorii le vor accepta cu privire la riscul general de audit înseamnă că situațiile financiare sunt prezentate în mod fidel cu 95 la sută grad de siguranță. Nivelul de risc însumând 10 procente înseamnă 90 procente nivel de încredere, ș.a.m.d. Riscul de audit este complementar nivelului de încredere.

Auditorilor le este solicitat a stabili un risc de audit general la un nivel redus din motive de planificare a procedurilor auditului. Standardele de Audit menționează că acesta ar trebui fixat cu atenție. Să ne amintim că este o relație inversă între nivelul de risc și efortul necesar depus de auditor (un nivel de risc diminuat se traduce printr-un efort mai mare de audit și un nivel de risc mai ridicat înseamnă efort de audit diminuat).

De exemplu, auditorul poate folosi 5 procente drept nivel de risc al auditului general pentru scopul de a planifica. (Întrebarea care se ridică este dacă mulți dintre noi ar putea să „suporte” un nivel de încredere de 95 de procente care să se reflecte în corectitudinea deciziilor de afaceri?). Utilizând pragul de semnificație, problematica discutată în partea de început a articolului, auditorii pot folosi următoarele decizii:

1. Un risc general de audit de 5 procente - situațiile financiare vor fi acceptate ca fiind prezentate corect în privința semnificației dacă denaturarea totală a venitului brut nu este mai mare de 3.000 €;
2. Un risc general de audit de 5 procente - judecata aplicată va avea în vedere determinarea fidelității situațiilor financiare prezentate, în privința pragului de semnificație dacă denaturările totale referitoare la venitul brut se încadrează între 3.000 € și 8.000 €.
3. Situațiile financiare vor fi considerate deformate din perspectiva pragului de semnificație dacă denaturarea totală a venitului brut este mai mare de 8.000 €.

Repartizarea riscului de audit general planificat în risc individual de audit pentru conturi

Pentru că un audit include examinarea conturilor, trebuie să luăm în considerare riscul general de audit planificat prin repartizarea riscului individual de audit pentru anumite conturi. Trebuie subliniat din nou că Standardele de Audit nu oferă linii definitorii pentru această operațiune, lăsând această problemă în totalitate la raționamentul profesional al auditorului.

Totuși, liniile definitorii cu referire la pragul de semnificație, problema abordată mai înainte în acest articol, pot fi de ajutor. Dacă anumite conturi sunt deosebit de importante datorită mărimii și numărului de tranzacții dintr-o anumită perioadă, auditorii pot lua în considerare un risc de audit individual redus, deci mai mult efort în auditare. Pe de altă parte, experiența în examinarea altor conturi în anii precedenți poate sugera un risc de audit individual mai ridicat și mai puțin efort în auditare. O posibilitate o reprezintă și alocarea conturilor cu același nivel al riscului de audit global (5 procente de exemplu). În cele ce urmează vom utiliza un procent de 5 la sută pentru o mai bună înțelegere a problematicii.

Riscul inherent, riscul de control și riscul de nedetectare. Auditorii trebuie să determine efortul de audit pentru fiecare cont bazat pe riscul pe care sunt dispuși să și-l asume astfel încât există posibilitatea ca prin efortul asumat să nu reușească să descopere erori existente în cont. Aceasta este una din temerile auditorilor și anume de a nu omite o eroare pe care ar fi trebuit să o descopere.

Pentru înțelegerea fenomenului, trebuie să împărțim riscul de audit al conturilor în trei componente:

1. *Riscul inherent* conform denumirii pe care o poartă, reprezentând riscul ca un cont din balanța de verificare să fie denaturat din punct de vedere al pragului de semnificație. În general acest risc este mai mare în anumite bilanțuri și tranzacții spre deosebire de altele. Un exemplu îl reprezintă numerarul și titlurile de proprietate tranzacționabile pe piața de capital în cazul cărora există o posibilitate mai mare de a fi furate decât terenurile sau clădirile.
2. *Riscul de control* este riscul ca un cont din balanța de verificare să fie denaturat din perspectiva pragului de semnificație și să nu fie prevenit sau descoperit în timpul controlului intern. În fiecare întreprindere se fac controale cu scopul de a preveni și a detecta erorile. Astfel de controale variază de la utilizarea duplicatelor de semnături din actele firmei până la inventarierea patrimoniului.
3. *Riscul de nedetectare* se referă la riscul pe care un auditor îl are de a nu descoperi deformările dintr-un cont din perspectiva pragului de semnificație. Procedurile folosite de auditor îi pot conduce pe acestia la concluzia că nu există o denaturare a situației financiare, când, de fapt, aceasta există.

Aceste riscuri pot fi prezentate în schema următoare:

Planificarea auditului	Înțelegerea și testarea structurii controlului intern	Aplicarea testelor	Elaborarea raportului de audit
Aprecierea riscului inherent	Aprecierea riscului de control	Stabilirea riscului de nedetectare	Evaluarea riscului de audit

Riscul de nedetectare poate fi controlat de auditori deoarece rezultă din următoarele:

1. *Riscul care nu provine din sondaj*: Incertitudinile există chiar dacă auditorul examinează sută la sută conturile din bilanț (verificând absolut toate facturile pentru achizițiile de proprietăți, urmărește modul de desfășurare al inventarierii, primește scrisori de confirmare de la toți clienții, etc.). De exemplu:

a) Există riscul ca auditorul să nu folosească procedurile conforme de audit. Toate facturile de vânzare în strânsă legătură cu conturile de venituri pot fi examinate, dar scrisorile de confirmare trebuie obținute de la clienți;

b) Auditorul poate aplica eronat procedurile de audit. Scrisorile de confirmare trebuie obținute de la clienți pentru operațiile înregistrate în conturi, dar operațiile neînregistrate nu pot fi descoperite;

c) Auditorul poate interpreta greșit rezultatele auditului. O scrisoare de confirmare primită de la un client poate certifica faptul că jurnalele sunt în conformitate cu bilanțul. De fapt, scrisoarea este contradictorie deoarece sumele la care s-a făcut referire sunt în dezbatere sau nu reprezintă înțelegerea finală dintre părți.

2. *Riscul care provine din sondaj*: Incertitudinile sunt implicite atunci când auditorul examinează mai puțin de sută la sută conturile din bilanț. Incertitudinile nu pot fi eliminate dar pot fi controlate cu o atenție deosebită asupra aplicării tehnicilor de sondaj.

Datorită faptului că riscul de nedetectare este o componentă a riscului individual de audit care poate fi controlat de auditori, se va folosi un *model al riscului de audit* pentru nivelul la care riscul de nedetectare este stabilit. Acest model de audit derivă din conceptele ilustrate în Standardele de Audit.

$$\begin{array}{ccccccc} \text{Riscul} & & & & & & \\ \text{individual} & = & \text{Riscul} & \times & \text{Riscul de} & \times & \text{Riscul de} \\ \text{de audit} & & \text{inerent} & & \text{control} & & \text{nedetectare} \end{array}$$

Acest model mai poate fi reprezentat și astfel:

$$\begin{array}{ccc} \text{Riscul de} & = & \frac{\text{Riscul individual de audit}}{\text{Riscul inerent} \times \text{Riscul de control}} \\ \text{nedetectare} & & \end{array}$$

Riscul de nedetectare este evaluat prin (1) stabilirea riscului individual, inerent, de control, datorită aplicării judecății auditorului și (2) prin efectuarea calculelor.

Iată cum poate fi folosit un model de risc de audit pentru nedetectarea riscurilor auditării unui anumit cont:

1. Stabilirea bazată pe raționament profesional a riscului individual de audit pentru contul respectiv la 5 procente (posibil datorită faptului că riscul general de audit este stabilit de asemenea la 5 procente);

2. Stabilirea bazată pe raționament profesional a riscului inerent la 60 de procente. Acest cont este unul semnificativ, calculele sunt complexe, un număr semnificativ de tranzacții sunt înregistrate prin acest cont în fiecare an;

3. Stabilirea riscului de control (urmare a raționamentului auditorului) la 30 de procente datorită faptului că structura de control s-a dovedit a fi efectivă în anii trecuți și puține erori au fost detectate în testele de control.

Riscul de nedetectare este stabilit apoi la:

$$\frac{0.05\%}{0.6\% \times 0.3\%} = 0.28\%$$

Un risc de nedetectare stabilit la 28 de procente îi poate conferi auditorului un nivel conform căruia va decide cât de mult efort trebuie depus pentru contul respectiv. Dacă tehnicile de sondaj statistic sunt utilizate, atunci procentul de 28 devine un factor direct în descoperirea întinderii sondajului. Dacă sunt folosite tehnicile care nu se bazează pe sondaj, auditorul va observa că un risc de nedetectare mai mare va trebui să fie asumat (mai mult de 25%) și astfel va trebui să planifice teste limitate asupra contului respectiv.

Evaluarea factorilor rezultați în urma reflectării auditorului este o sarcină dificilă și, datorită acestui motiv, auditorii preferă să utilizeze factorii calitativi pentru riscurile ilustrate anterior. O altă problemă o reprezintă cea a evaluării cantitative, căreia auditorii îi acordă o atenție deosebită în stabilirea structurii auditului.

Conceptul de risc de audit este ilustrat în situația de mai jos⁷.

Exemple de atribute considerate de auditor			Răspunsurile auditorului
	Risc inerent	Risc de control	Riscul de nedetectare
Situațiile financiare	> profitabilitatea relativă a activității	> planul de afaceri, bugetul și monitorizarea performanțelor	> strategia generală de audit
	> sensivitatea rezultatelor factorilor economici	> atitudinea conducerii cu privire la raportările financiare	1. Numărul de locații
	> natura, cauza și deformările cunoscute sau posibile depistate în anii anteriori	> consultarea conducerii cu auditori	2. Tranzacții semnificative
	> schimbarea conducerii	> preocuparea conducerii cu privire la influențele din afara întreprinderii	> gradul de scepticism
	> reputația conducerii	> funcția auditului intern	> personalul
	> aptitudinile conducerii și organizării contabilității	> managementul resurselor umane	> nivelele de supraveghere
Balanța de verificare sau nivelul tranzațiilor raportate la o clasă din planul de conturi	> dificultatea auditului conturilor sau a tranzațiilor	> eficacitatea sistemului de contabilitate	> proceduri analitice și teste de detaliu
	> dificultatea și contestabilitatea problemelor contabile	> managementul resurselor umane	1. natura testelor
	> complexitatea calculelor	> corectitudinea înregistrărilor contabile	2. întinderea și durata a testelor
	> extinderea reflectării afirmațiilor	> diviziunea atribuțiilor personalului	3. proporțiile testelor
	> sensivitatea evaluării factorilor economici	> corectitudinea înregistrărilor de active (inclusiv a programelor informatice)	
	> natura, cauza și deformările cunoscute sau posibile depistate în anii anteriori	> verificarea independentă a performanței	

⁷ Sursa: Audit Guide for Consideration of the Internal Control Structure in a Financial Statement Audit

Riscul de audit în evaluarea probelor de audit

Stabilirea riscului de audit pentru conturi

În timpul auditului, auditorii vor trebui să decidă, conform probelor colectate și evaluate, dacă ar trebui să existe o schimbare în evaluarea riscului inerent, riscului de control sau riscului de nedetectare. Dacă stabilesc că nu trebuie schimbat nimic, atunci componentele riscului individual de audit pentru contul respectiv, din exemplul nostru, rămân la:

- 60 procente pentru riscul inerent;
- 30 procente pentru riscul de control;
- 28 procente pentru riscul de nedetectare.

Aceasta înseamnă că riscul individual de audit stabilit al contului respectiv rămâne la 5 procente:

$$\begin{array}{rccccccc} \text{Riscul} & & & & \text{Riscul} & & \text{Riscul de} \\ \text{individual} & = & \text{Riscul} & \times & \text{de} & \times & \text{nedetectare} \\ \text{de audit} & & \text{inerent} & & \text{control} & & \\ \\ 0.05\% & = & 0.60\% & \times & 0.30\% & \times & 0.28\% \end{array}$$

După cum se poate observa, totuși, dacă fie riscul inerent, fie riscul de control, fie riscul de nedetectare este calculat în timpul procesului de colectare a probelor, la o valoare mai mare decât cea planificată inițial, riscul individual de audit stabilit va fi mai mare de 5 procente și auditorul trebuie să ia o hotărâre cu privire la ceea ce urmează să facă. Situațiile financiare nu vor fi considerate denaturate până în acest punct, dar cu cât riscul de audit stabilit va fi mai ridicat cu atât va trebui reevaluat riscul de audit general stabilit. De asemenea, procedurile de audit suplimentare vor trebui efectuate în contul respectiv, în funcție de natura problemelor neacoperite de către auditor.

De exemplu, să presupunem că auditorul a descoperit probleme referitoare la control care îi necesită revizuirea riscului de control asupra contului respectiv la 80 de procente. Astfel, riscul de nedetectare ar trebui revizuit la 10 procente ($0.05\%/0.60\% \times 0.80\%$), ceea ce înseamnă că efortul suplimentar de audit va trebui îndreptat spre contul respectiv. Este întotdeauna posibil ca evenimente neprevăzute să îi determine pe auditori să își schimbe planul.

Stabilirea riscului general de audit

Standardele de audit prezintă puține detalii cu privire transformarea riscului individual de audit stabilit, în risc general de audit stabilit. Dar, dacă auditorii au motive să considere că situațiile financiare mai pot încă fi denaturate datorită erorilor rămase nedescoperite, este posibil ca riscul general de audit stabilit să depășească riscul general de audit planificat. În general, efortul de audit suplimentar este solicitat pentru conturile unde riscul individual de audit este inacceptabil de ridicat.

BIBLIOGRAFIE:

1. Ares Alivin A. – Auditing and integrated approach, Potice Hall Intenrational Editions, 1994;
2. Donald H. Taylor, G. William Gleyen – Auditing: Integrated Concepts and Procedures;
3. GASS – Generally Accepted Auditing Standard;
4. Hubbard Johnson – Auditing;
5. HBS Miller – Comprehensive Generally Accepted Auditing Standards, 1993;
6. Camera Auditorilor din România, Auditul financiar contabil 2000, Standarde, Norme privind conduita etică și profesională, Editura economică, 2000.